

La proposta de Constituïm (6): la justícia i les sindicatures

written by Joan Fonollosa | 14 de juliol de 2016

Un dels aspectes de la separació de funcions que més malmès està en l'Estat espanyol és la justícia. Es pot ben dir que en aquest aspecte no ens hem allunyat gairebé gens de l'estat de coses del franquisme; en aquestes condicions, no és estrany que passi el que passa i que cada dia podem llegir un nou episodi als diaris. Per això és en el disseny de la funció judicial on més es nota el canvi de paradigma que implica la nostra proposta de Constitució.

La primera providència és que es preveu que la Justícia disposi d'un pressupost propi, blindat constitucionalment. Hem meditat molt i hem debatut molt aquesta solució, però ens ha semblat que era l'única manera de garantir de la seva independència real, en no dependre del que decideixin assignar-li l'Executiu i el Legislatiu en el pressupostos.

Una segona novetat important és la creació d'un Consell Superior de la Justícia que és "és el màxim òrgan de la funció judicial i té com a finalitat garantir-ne el funcionament democràtic, independent i eficient" (art. 92) i dins del joc de contrapoders que impregna tota la Constitució, aquest Consell està format per dues Sales: una de Govern i una de Control, totes dues formades per representants escollits democràticament pel col·lectiu que representen (arts. 93 i 94)

La Sala de Govern és l'encarregada de la gestió i funcionament i està formada per representants dels col·lectius que, per dir-ho d'una manera, "cobren el sou de l'Administració de justícia": jutges, magistrats, lletrats i treballadors, inclosos els de presons. La Sala de Control està formada per

representants dels professionals externs que hi estan en contacte diari: advocats, pèrits judicials, forenses, etc. D'aquesta manera uns i altres es controlen mútuament i es garanteix l'equilibri de funcions amb l'objectiu comú de millorar el servei als ciutadans.

Aquest Consell és presidit per una figura que creiem cabdal del sistema: el President del Consell és escollit per tota la ciutadania i presideix tres organismes decisius: la Sala de Garanties Constitucionals i Drets humans del Tribunal Suprem (l'equivalent del Tribunal Constitucional actual), el mateix Tribunal Suprem i la Sala de Govern del Consell Superior. Es tracta, doncs, d'una figura amb una legitimitat democràtica indiscutible i que ocupa una posició central en el govern i el funcionament pràctic del conjunt. Recordem que aquest càrrec, com tots els electes, pot ser sotmès a unes eleccions de revocació.

Una figura decisiva per al bon funcionament de la funció judicial és la fiscalia, que "forma part de la funció judicial i té com a objectiu promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès general, a més de vetllar per la independència dels jutjats i tribunals." (art. 103.1). Específicament, a més, té "la direcció funcional de la Policia Judicial en el decurs de la fase d'investigació i instrucció de delictes de persecució pública i els derivats de l'oficina antifrau, i han de disposar de mitjans suficients per protegir els alertadors." (art. 103.4)

El fiscal és, per tant, el garant de la legalitat del sistema i té l'encàrrec específic de la lluita contra la corrupció; per això, en la nostra proposta, és una institució independent de la resta, amb càrrecs electes: tant el Fiscal Superior de la República com per als Fiscals de Districte (un per comarca, més un per cada Districte de Barcelona). són triats directament pels ciutadans i, com a tals, poden ser sotmesos a revocació.

Tant l'article 87.2 sobre l'accés a la carrera judicial com el 103.5 sobre l'accés a la fiscalia contenen aquest mateix text: "L'accés a la carrera judicial/fiscal es duu a terme mitjançant concurs oposició públic amb l'objectiu de triar juristes independents, responsables, imparcials, assenyats, amb expertesa jurídica". A més l'article 86.5 preveu el principi de proximitat i l'existència de sistemes de resolució alternativa de conflictes. És a dir s'han acabat els jutges i fiscals allunyats de la realitat quotidiana.

La Constitució, però, no s'atura aquí en els mecanismes per garantir que tothom es comporta degudament en l'exercici de les seves funcions. S'han previst uns organismes amb la missió de garantir precisament el control del funcionament democràtic del sistema: les Sindicatures, amb capacitat sancionadora en els termes que determini la llei i amb uns objectius molt concrets que s'indiquen als arts. 108 a 111:

La Sindicatura de Greuges té la funció de protegir i defensar els drets i les llibertats; la Sindicatura de Comptes és l'òrgan fiscalitzador extern dels comptes, de la gestió econòmica i del control d'eficiència administrativa; la Sindicatura d'Ecologia té la funció de protegir el dret als béns comuns i al medi natural dels ciutadans presents i futurs, i finalment la Sindicatura Electoral és l'autoritat encarregada dels processos electorals. Cal destacar que l'àmbit d'actuació d'aquestes Sindicatures no només es refereix a l'Administració pública sinó també, en els termes que correspon a cada una, a l'activitat de les empreses privades que gestionen serveis públics o acompleixen activitats d'interès general o universal, o activitats equivalents de manera concertada o indirecta i a les persones que tinguin un vincle contractual amb l'Administració o amb les entitats públiques que en depenen.

Finalment, els Organismes reguladors, equivalents a les actuals "Comisiones Nacionales", encarregats de vetllar per afers tan delicats com la competència, les telecomunicacions o

l'energia, entre altres, no són, com ara, uns ens poc més que merament figuratius sinó que es trien de manera independent, tenen capacitat normativa i sancionadora i els seus dictàmens són vinculants quan es tracta de defensar els drets dels consumidors.

En definitiva, creiem que el sistema dissenyat a la nostra proposta té els elements necessaris per assegurar una correcta defensa dels ciutadans i dels seus drets, mitjançant uns organismes propers, democràtics i eficients.

Podeu descarregar el text complet de la proposta en aquesta adreça

http://constituim.cat/wp-content/uploads/2016/05/Constitui%CC%88m_marca.pdf